

BOSHLANG'ICH SINFLARGA INGLIZ TILINI O'RGATISHNING ENG SAMARALI

Ergashova Iroda XXX

Termiz Iqtisodiyot va Servis Universiteti magistranti

E-mail: ergashovairoda556@gmail.com

Kirish

Bugungi kunda ingliz tili xalqaro muloqot, ilm-fan, ta'lim va zamonaviy texnologiyalar tili sifatida dunyo miqyosida muhim o'rin egallaydi. Shu sababli O'zbekistonda ham yosh avlodni ingliz tiliga erta yoshdan o'rgatishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Boshlang'ich sinflarda chet tilini o'qitish o'quvchilarning tilni tabiiy qabul qilish qobiliyatidan samarali foydalanish imkonini beradi. Kichik yoshdagi bolalar yangi so'z va iboralarni tez o'zlashtirishi, taqlid qilish hamda to'g'ri talaffuzni egallashi bilan ajralib turadi.

Boshlang'ich sinflarda ingliz tilini o'qitishda o'quvchilarning yoshi, psixologik xususiyatlari va qiziqishlari hisobga olinishi lozim. Darslar qiziqarli, interfaol va amaliy mashg'ulotlarga boy bo'lsa, o'quvchilarning darsga bo'lgan motivatsiyasi yanada ortadi. Shuning uchun zamonaviy pedagogik texnologiyalar, innovatsion metodlar va axborot-kommunikatsiya vositalaridan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu maqolaning maqsadi boshlang'ich sinflarda ingliz tilini o'qitishning eng samarali usullarini tahlil qilish hamda ularning ta'lim sifatini oshirishdagi o'rnini yoritishdan iborat.

Boshlang'ich sinflarda ingliz tilini o'qitishning ahamiyati

Boshlang'ich ta'lim bosqichi bolaning intellektual va kommunikativ rivojlanishida muhim davr hisoblanadi. Aynan shu davrda o'quvchilar yangi bilimlarni oson qabul qiladi, eshitish va taqlid qilish orqali talaffuzni tez o'zlashtiradi. Shu sababli ingliz tilini erta yoshdan o'rgatish kelajakda yuqori til kompetensiyasini shakllantirish uchun mustahkam poydevor yaratadi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida chet tiliga qiziqishni uyg'otish o'qituvchining asosiy vazifalaridan biridir. Darslarda qulay psixologik muhit yaratish, har bir o'quvchini rag'batlantirish va ularning faol ishtirokini ta'minlash o'qitish samaradorligini oshiradi. O'qituvchi o'quvchilarning individual imkoniyatlarini hisobga olib, turli metod va usullardan foydalanishi zarur.

Ingliz tilini o'qitishning eng samarali usullari 1. O'yin texnologiyasi

Boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun o'yin eng tabiiy faoliyat hisoblanadi. Ingliz tili darslarida "Memory Game", "Simon Says", "Bingo", "Guess the Word" kabi o'yinlardan foydalanish yangi so'zlarni oson eslab qolishga yordam beradi. O'yin orqali o'quvchilar erkin fikrlaydi, muloqot qiladi va dars jarayonida faol ishtirok etadi.

2. Ko'rgazmali metod

Rangli rasmlar, kartochkalar (flashcards), plakatlar, haqiqiy buyumlar va videolardan foydalanish yangi mavzularni tushunishni osonlashtiradi. Vizual

materiallar bolalarning diqqatini jalb qiladi va eslab qolish qobiliyatini kuchaytiradi. Ayniqsa, yangi lugʻat boyligini shakllantirishda ushbu metod yuqori samaradorlikka ega.

3. Qoʻshiq va sheʼrlardan foydalanish

Qoʻshiqlar va qisqa sheʼrlar oʻquvchilarning talaffuzi, tinglab tushunish va soʻz boyligini rivojlantirishga xizmat qiladi. Ritm va ohang orqali yangi soʻzlar tabiiy ravishda yodda qoladi. Shu bilan birga, bunday mashgʻulotlar darsni qiziqarli va jonli tashkil etishga yordam beradi.

4. Kommunikativ metod

Kommunikativ yondashuv oʻquvchilarni ingliz tilida erkin muloqot qilishga oʻrgatadi. Dialoglar, juftlik va guruhlarda ishlash, rol oʻyinlar hamda savol-javob mashqlari orqali oʻquvchilar oʻz fikrini ingliz tilida ifodalash koʻnikmasini rivojlantiradi. Ushbu metod oʻquvchilarning nutqiy kompetensiyasini shakllantirishda muhim oʻrin tutadi.

Zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish

Bugungi kunda taʼlim jarayonini zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarisiz tasavvur qilish qiyin. Boshlangʻich sinflarda ingliz tilini oʻqitishda multimedia vositalari, elektron darsliklar, interaktiv doskalar, mobil ilovalar va taʼlim platformalaridan foydalanish oʻquvchilarning darsga boʻlgan qiziqishini oshiradi. Audio va video materiallar yordamida oʻquvchilar soʻzlarning toʻgʻri talaffuzini eshitadi, tinglab tushunish koʻnikmalarini rivojlantiradi hamda ingliz tilidagi tabiiy nutq bilan tanishadi.

Shuningdek, Wordwall, Quizizz, Kahoot, LearningApps kabi interfaol platformalar orqali tashkil etilgan mashgʻulotlar oʻquvchilarning bilimni mustahkamlashda samarali vosita hisoblanadi. Ushbu platformalar darsni qiziqarli tashkil etish, oʻquvchilarni faol ishtirok etishga undash va bilimlarini baholash imkonini beradi.

Interfaol metodlarning ahamiyati

Boshlangʻich sinflarda interfaol metodlardan foydalanish oʻquvchilarning mustaqil fikrlashi, muloqot madaniyati va hamkorlikda ishlash koʻnikmalarini rivojlantiradi. “Aqliy hujum”, “Klaster”, “BBB”, “Sinkveyn”, “Rolli oʻyin”, “Insert” kabi metodlar darsning samaradorligini oshiradi. Bu metodlar orqali oʻquvchilar dars jarayonida faol ishtirok etadi, oʻz fikrini erkin ifodalaydi va yangi bilimlarni mustaqil ravishda egallashga intiladi.

Juftlik va kichik guruhlarda ishlash oʻquvchilarda jamoa bilan ishlash, bir-birini tinglash va oʻzaro hurmatni shakllantiradi. Shu bilan birga, interfaol metodlar darsni qiziqarli va mazmunli tashkil etishga xizmat qiladi.

Oʻqituvchining kasbiy mahorati

Boshlangʻich sinflarda ingliz tilini samarali oʻqitish koʻp jihatdan oʻqituvchining kasbiy mahorati va pedagogik kompetensiyasiga bogʻliq. Oʻqituvchi zamonaviy metodlarni puxta bilishi, ularni dars jarayonida oʻrinli qoʻllay olishi hamda har bir oʻquvchining individual xususiyatlarini hisobga olishi zarur.

Oʻqituvchi dars davomida ragʻbatlantirish usullaridan foydalanishi, oʻquvchilarni xatolari uchun tanqid qilish oʻrniga ularni toʻgʻri yoʻnaltirishi kerak. Doʻstona va ijobiy muhit yaratilgan sinfda oʻquvchilar chet tilida erkin muloqot

qilishga intiladi. Shuningdek, o'qituvchi ota-onalar bilan hamkorlik qilib, uy sharoitida ham ingliz tilini mashq qilish bo'yicha tavsiyalar berishi ta'lim samaradorligini oshiradi.

Boshlang'ich sinflarda uchraydigan muammolar va ularni bartaraf etish

Amaliyot shuni ko'rsatadiki, ayrim o'quvchilar yangi so'zlarni eslab qolishda, talaffuz qilishda yoki gap tuzishda qiyinchiliklarga duch keladi. Bunday holatlarda o'qituvchi individual yondashuv asosida ishlashi, ko'proq takrorlash mashqlari, ko'rgazmali vositalar va o'yinlardan foydalanishi lozim.

Darslarda faqat grammatik qoidalarga emas, balki tinglab tushunish, gapirish, o'qish va yozish ko'nikmalarini birgalikda rivojlantirish muhimdir. To'rtta til ko'nikmasining uyg'un rivojlanishi o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini shakllantirishga xizmat qiladi.

Bundan tashqari, o'quvchilarning yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda darslarni qisqa, mazmunli va qiziqarli tashkil etish tavsiya etiladi. Har bir mashg'ulot davomida o'quvchilarning faol ishtiroki ta'minlansa, ta'lim sifati sezilarli darajada oshadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinflarda ingliz tilini samarali o'qitish ta'lim tizimining eng muhim vazifalaridan biridir. Erta yoshdan chet tilini o'rganish o'quvchilarning eshitish, gapirish, o'qish va yozish ko'nikmalarini bosqichma-bosqich rivojlantirishga xizmat qiladi. Bunda o'quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda darslarni zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etish yuqori natijalarni ta'minlaydi. O'yin texnologiyalari, kommunikativ yondashuv, ko'rgazmali vositalar, qo'shiq va she'rlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari hamda interfaol metodlardan foydalanish o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi, ularning mustaqil fikrlashi va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, o'qituvchining kasbiy mahorati, innovatsion yondashuvi va ota-onalar bilan samarali hamkorligi ta'lim sifatini yanada oshirishga xizmat qiladi. Kelgusida boshlang'ich sinflarda ingliz tilini o'qitishda raqamli texnologiyalar va zamonaviy metodlarni yanada kengroq joriy etish, o'quvchilarni amaliy muloqotga yo'naltirish hamda ularning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur usullarni samarali qo'llash natijasida raqobatbardosh, chet tilida erkin muloqot qila oladigan barkamol avlodni tarbiyalash mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Jalolov, J. J. Chet til o'qitish metodikasi. Toshkent: O'qituvchi, 2012.
2. Passov, E. I. Kom munikativ metod asoslari. Moskva, 1991.
3. Harmer, J. The Practice of English Language Teaching. Pearson Education, 2015.
4. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge University Press, 2014.
5. Brown, H. D. Principles of Language Learning and Teaching. Pearson Education, 2007.
6. Cameron, L. Teaching Languages to Young Learners. Cambridge University Press, 2001.

7. Nunan, D. Practical English Language Teaching. McGraw-Hill, 2003.
8. O‘zbekiston Respublikasi "Ta'lim to‘g‘risida"gi Qonuni.
9. O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligining chet tillarini o‘qitishga oid me'yoriy hujjatlari.
10. CEFR – Common European Framework of Reference for Languages. Council, 2020. of Europe